

Nr 750

Av herr Nilsson i Östersund m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 106, angående skogsvårdsstyrelsernas organisation och verksamhet, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition 106 angående skogsvårdsstyrelsernas organisation och verksamhet m. m. behandlas även frågan om införandet av obligatoriska skogskulturavgifter inom det enskilda skogsbruket. Departementschefen avvisar emellertid denna tanke och uttalar som sin mening att fonderingar av avgifter från skogsbruket även i fortsättningen bör bygga på frivillighet och ske med utnyttjande av redan befintliga fonderingsmöjligheter, såsom insättningar på skogskonton och på särskilda konton inom föreningsrörelsen samt avsättningar till investeringsfonder för konjunkturutjämning.

Enligt vår bestämda uppfattning är nämnda åtgärder icke tillräckliga om man vill skapa en stabil ekonomisk grund för framtida återväxtåtgärder och andra behövliga investeringar inom vårt skogsbruk och samtidigt söka trygga en hög och jämn sysselsättning för arbetskraften inom denna näringsgren.

Skogsbruket är en av vårt lands viktigaste råvarukällor med avgörande betydelse för befolkningens försörjning och hela landets ekonomi. Det ligger följaktligen i allas vårt intresse att våra skogstillgångar vårdas på ett sådant sätt att högsta möjliga avkastning erhålles. Planmässiga investeringar i form av skogsvårdsarbeten, skogsbilvägar, flottleder etc. framstår alltid som lönande på längre sikt, men det gäller även att lösa kapitalanskaffningsfrågorna för det enskilda skogsbruket om sådana välbehövliga åtgärder skall kunna komma till utförande.

Under tider av högkonjunktur ger skogsbruket inkomster och arbetstillfällen i mycket hög grad. På grund av avverkningarnas stora omfattning under högkonjunkturår och rådande arbetskraftbrist får förbättringsåtgärderna endast ringa omfattning. Under lågkonjunkturer, då arbetskraft finnes tillgänglig och sysselsättningstillfällen behöver skapas för skogsarbetarna, saknas i regel kapital för välbehövliga och mera omfattande investeringar inom det enskilda skogsbruket.

De avsättningar till konjunkturutjämningsfonder och investeringsfonder som gjorts, särskilt under de senaste åren, har givetvis varit av värde när det gällt att bereda sysselsättningstillfällen och utkomstmöjligheter. Dessa fonderingar är dock inte tillgängliga för alla kategorier inom skogsbruket, och de är framför allt icke tillräckligt omfattande.

Vi anser det därför nödvändigt att söka nya lösningar, som skapar bättre ekonomiska förutsättningar för skogsägarna till ökade skogsvårdsinsatser, samtidigt som sysselsättningskriserna inom skogsbruket i möjligaste mån överbryggas. En sådan lösning vore en övergång till obligatoriska skogskulturavgifter i likhet med vad som redan införts i den norska motsvarigheten till vår skogsvårdslagstiftning.

I Norge uttages obligatoriska skogskulturavgifter och investeringsavgifter, vilka avsättes för varje fastighet i samband med avverkningarna. Skogskulturavgift utgår i Norge med f. n. 2 % och investeringsavgift med 10 %. De insamlade skogskulturavgifterna får användas till skogsodlings- och dikningsarbeten, medan investeringsavgifterna dessutom får användas till skogsvägar, flottleder, skogskojor, driftplaner, ungskogsröjning etc. Genom de på ovan angivet sätt uttagna avgifterna erhålles en betryggande ekonomisk grund för utförande av skogliga arbeten. Beloppen finns tillgängliga för varje fastighet, och normalt sker en ansamling av avgiftsmedel under högkonjunkturer, vilka sedan kommer till användning under lågkonjunkturer.

1955 års skogsvårdsutredning, som studerat det norska systemet, säger i sitt betänkande följande: "De offentliga skogsorganen och skogsägarnas egna organisationer i Norge syntes samstämmiga i den uppfattningen, att avgiftssystemet varit till utomordentlig nytta för skogsbruket. Man uttalade att den starka intensifieringen av skogsvården, som karakteriserar dagens norska skogsbruk, möjliggjorts just genom dessa avgifter."

Mot denna bakgrund är det förvånande att vare sig skogsvårdsutredningen eller departementschefen ansett sig böra föreslå införande av obligatoriska skogskulturavgifter i den svenska skogslagstiftningen — i synnerhet som även en hel rad remissinstanser såsom Landsorganisationen, domänstyrelsen, Skogsvårdsstyrelsernas förbund, Tjänstemännens centralorganisation, Dalarnas skogsägareförening, länsstyrelserna i Stockholms, Värmlands och Jämtlands län, länsarbetsnämnden och lantbruksnämnden i Norrbottens län, skogsvårdsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs och Jämtlands län förordat att ett sådant system borde införas inom det enskilda skogsbruket eller att frågan om skogskulturavgifter borde bli närmare utredd.

Domänstyrelsen anför bl. a. följande i sitt remissvar: "Genomförandet av det norska systemet skulle förbättra förutsättningarna för bondeskogsbruket. Det må erinras om att även bolagens investeringar i skogen vissa tider starkt påverkats av företagets ekonomi och att staten (domänverket) årligen avsätter en viss procent av bruttoinkomsten till särskild förnyelsefond för skogsodlingar och vägbyggnader m. m. Anordningen torde för bondeskogsbruket också bli av värde i en ökad verksamhet för skogsbruksområden. Utan att taga ställning till sättet för uttagande av investerings-

avgift eller storleken av denna får styrelsen tillstyrka att någon form av sådan avgift införes för det enskilda skogsbruket, varom närmare utredning torde böra göras.”

Landsorganisationen anför till stöd för sitt ställningstagande bl. a. följande: ”Man torde kunna förutsätta att skogsbrukets lönsamhet även i fortsättningen under alla förhållanden skall medge tillräckliga investeringar i skogsvård. Det vore under sådana förhållanden inte orimligt att begära att skogsägarna satte undan en del av dessa vinster för åtgärder ägnade att trygga och bredda den framtida råvarubasen. Så sker, såsom också utredningen framhållit, för närvarande i Norge. Utredningen har emellertid enligt LO:s mening utan bärande skäl avvisat en sådan tanke.”

Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län påpekar att de avsättningar som gjorts till konjunkturutjämnings- och investeringsfonder icke är alltmänt tillgängliga för alla kategorier av skogsägare och att de framför allt icke är tillräckligt omfattande och fortsätter: ”Om man införde obligatoriska avsättningar, skulle säkerligen den bästa grund läggas för att i framtiden öka skogsägarnas självverksamhet, då det gäller att utföra erforderliga återväxtåtgärder, tillika med att man vid inträffad lågkonjunktur hade bättre möjligheter än för närvarande att ordna med sysselsättning inom skogsbruket. Enligt styrelsens åsikt är denna fråga av sådan betydelse att den bör bli föremål för särskilda överväganden av statsmakterna.”

Åtskilligt fler sakkunniga instanser skulle kunna refereras, men det anförda får räcka. I två likalydande motioner (I: 378 och II: 431) till 1959 års riksdag upptogs frågan om införande av obligatoriska skogskulturavgifter. Motionerna föranledde ingen åtgärd från riksdagens sida, därför att skogsvårdsutredningens betänkande vid denna tidpunkt var föremål för övervägande inom Kungl. Maj:ts kansli. Eftersom detta nu är klart och propositionen framlagd är tiden nu inne att taga ställning till denna för vår framtida skogsskötsel så viktiga fråga. Eftersom övervägande skäl — såväl skogsvårdande som sysselsättningspolitiska — enligt vår uppfattning talar för att obligatoriska skogskulturavgifter — även om icke så höga procent-satser behöver uttagas som i Norge — införes inom vårt enskilda skogsbruk, hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta, att med bifall i övrigt till proposition nr 106 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till obligatoriska skogskulturavgifter, som i samband med avverkning avsättes i syfte att användas för å fastigheten nödvändiga skogsvårdsåtgärder.

Stockholm den 31 mars 1960

Birger Nilsson
i Östersund

Sigfrid Jonsson

Helge Lindström

Ragnar Lassinantti

Olof Persson

Gunnar Lundmark